

Daf Panorama

La Yéchiva Ohavei Toratéha sous l'égide de Rav Israel Abib

Complément à l'étude du Daf Hayomi

BABA BATRA 53

לאסוקי שמעתא – סיכום הלכתי על סדר הדף (עם לשון השו"ע במודגש)

דף נג

א. במתנה ב. גדר ופרץ. ג. נתן צרור. ד-ה. ב' שדות ומצר. ו. ב' בתים. ז. העמיד דלתות. ח. סייד וכייר. ט. המציע מצעות.

א. שאל רב הנותן מתנה לחבירו והלך המקבל להחזיק שלא בפני הנותן האם צריך לומר לו לך חזק וקני (כמו במכר שצריך לומר לו) או כיון שנותן בעין יפה אין צריך לומר לו. אמר שמואל אם במכר שקיבל מעות צריך לומר לו כל שכן במתנה שלא קיבל מעות שצריך לומר לו. והלכה כשמואל (חו"מ קצב, ב. והובא לעיל סוף דף נב).

ב. נעל או גדר או פרץ כל שהוא והועיל במעשיו הרי זה קנה (קצב, א). גדר כל שהוא כיצד היה שם גדר והיו עולים בו בנחת והוסיף עליו כל שהוא והשלימו לעשרה (וי"א ¹⁰⁹אפילו פחות מעשרה, רמ"א) ונמצא שאין עולים אלא בדוחק הרי זה הועיל וקנה. פרץ כל שהוא כיצד היתה שם פרצה והיו נכנסים בה בדוחק והרחיבה כל שהוא עד שנמצא נכנסין בריוח הרי זה הועיל וקנה. (קצב, ד' וה').

ג. נתן צרור והועיל כגון שחיבר בו המים לשדה (פי' שהיה מקום בגדר שיצאו ממנו המים וסתם אותו כדי שישארו המים בשדה להשקותו, סמ"ע) או נטל צרור והועיל כגון שפתח בנטילתו המים לשדה (שנטל צרור בגדר למטה כדי שיכנסו שם המים להשקותו, סמ"ע) קנה וכן כל כיוצא בזה. אבל אם ראה אמת המים בא להזיק הקרקע ונתן צרור ומנעה (או שנטל צרור ופתח שיצאו המים, רמ"א) לא קנה שסילוק ההיזק אינו קונה (שהוא כמבריה ארי מנכסי חבירו ומשיב אביתו שכל ישראל מצווים להציל ממון חבריהם מן ההיזק, רשב"ם) אלא הבאת התועלת קונה (שהוא מעשה בעלות, רשב"ם). (קצב, ו).

ד. שתי שדות בנכסי הגר ומצר (פי' כמו במשעול הכרמים שעוברים בו בני אדם משדה לשדה, ערוך. רמ"א ערה, ד) אחד ביניהם החזיק באחד מהם לקנותה קנאה החזיק בה לקנותה ולקנות את חברתה זו שהחזיק בה קנה אבל חברתה לא קנה החזיק בה כדי לקנות חברתה לא קנה אחת מהן חברתה מפני שלא החזיק בה ואותה מפני שלא החזיק בה כדי לקנותה (חו"מ ערה, ח).

ה. החזיק בה לקנותה ולקנות את חברתה ואת המצר שביניהם או שהחזיק במצר לקנות את שתיהן הרי זה ספק ואם בא אחר והחזיק בה כדי לקנותה זכה האחרון (שם, ט) כיון שחזקת הראשון מסופק מעמידין אותה בחזקת האחרון שחזקתו ברורה (בהג' בשם ה"ה).

ו. שני בתים זה לפניו ויש לפניו דריסת רגל על החיצון לצאת לרשות הרבים דרכו ונמצא החיצון משועבד לפניו ואין פנימי משועבד לחיצון. החזיק בחיצון לקנותו קנאו לקנות אותו ואת הפנימי חיצון קנה פנימי לא קנה. לקנות את הפנימי אף חיצון לא קנה וכן אם החזיק בפנימי לקנות חיצון אף פנימי לא קנה אבל החזיק בפנימי לקנות שניהם ¹¹⁰קנה שניהם שהחיצון משועבד לו לקנות פנימי קנאו.

ז. הבונה פלטרין גדולים בנכסי הגר ובא אחד והעמיד להם דלתות קנה האחרון שהראשון לא עשה בגוף הארץ כלום והרי הוא כמי שעשה גל אבנים שאינו קונה שהרי לא הועיל בגדר זה מפני שהוא רחב ביותר ומפולש ואין צורת אותו הבנין מועלת עד שיעמיד דלתות ¹¹¹(חו"מ ערה, כא).

¹⁰⁹ ז"ל הטור וי"א דהא דקאמר הגמרא כגון שלא היה גבוה עשרה והשלימה לעשרה אורחא דמילתא נקט דכל שהשלימו לעשרה הוה הכי (פי' שמתחילה היו יכולים לעלות עליו בריוח והשתא בדוחק) וה"ה בפחות מעשרה אם הוא בזה הענין עכ"ל. ור"ל כגון שיש מקום מדרון ושיפוע מהכותל ולחוץ שהיא בנויה ע"ג תל דאז במחיצה כל דהו מונע שאינן יכולים לכנסו בה עוד (סמ"ע). וי"א זה הוא רשב"ם, ודברי המחבר הם לשון הרמב"ם.

¹¹⁰ אבל גירסת הרי"ף והרמב"ם וכו' בשו"ע: וכן שני בתים זה לפניו מזה שהחזיק באחד מהם לקנותו ולקנות את השני לא קנה אלא זו שהחזיק בו בלבד החזיק באחד מהם כדי לקנות את השני אף זה שהחזיק בו לא קנה וכתב ב"י בשם הר"ן שהיא גירסת הגאונים וכתב עוד שג"ל דכל כה"ג הקדמונים היו בקיאים ביותר בגירסאות וכוותיהו נקטינן (באה"ג) אבל הרמ"א כתב הגה וי"א דאם החזיק בפנימי כדי לקנותו עם החיצון קנה שניהם (טור בשם רשב"ם והרא"ש עכ"ל (ח"מ ערה, י).

¹¹¹ הגה וי"א דה"ה אם עשה הראשון דלתות ולא נעל ובא שני ונעל קנה שני. ועי"ש עוד שנחלקו הפוסקים אם בנה בעצים ואבנים שלו אם זכה שני בכל או שבזה הקרקע הפקר שאומר אטול עצי ואבני וכל דאלים גבר. ועוד מחלוקת אם חפר יסודות ובנין המועיל.

ח. יש דברים רבים שאם החזיק בהם הלוקח לא קנה ואם החזיק באחת מהם בנכסי הגר או נכסי הפקר קנה כיצד המוצא פלטרין גדולים בנויים בנכסי הגר או בנכסי הפקר וסייד בהם סיוד אחד או כייר בהם כיור אחד (שחקק ציור) כגון אמה אחת או יותר כנגד הפתח קנה (שם, יג).

ט. אמר רב עמרם הלכה זו אמר רב ששת: המציע מצעות בנכסי הגר (פ"א ששטח סדינים וכיו"ב על הקרקע כיון שייפה הקרקע בהצעתן קנה¹¹² וי"א דוקא ששכב על המצעות דהואיל ונהנה מן גוף הקרקע וגם הציע אותן קנה. [ערך שלחן עליו י"א דקנה]) שם, טו. והאיר רב ששת עינינו להביא ראיה לדין זה מברייתא דתנאי עבד נקנה בחזקה כיצד התיר לו מנעלו או שהנעיל לו מנעלו או שהוליד כליו אחריו לבית המרחץ או שהפשיטו או סכו או גרדו או הלבישו או הגביה את רבו קנה¹¹³ וי"א שה"ה אם הגביהו רבו (קצו, ג). דכיון שנהנה האדון מגוף העבד קנאו וה"ה בקרקע של גר כיון שנהנה מגופה ששכב עליה קנאה¹¹⁴.

¹¹² כתב הרב המגיד דהוי כציור וכיור שקונה בנכסי הגר ושזה הפירוש הוא עיקר ושלוה הסכים הרב אבן מגאש (בה"ג) והי"א ברמ"א הוא פירשב"ם.

¹¹³ הוא מחלוקת בברייתא שלת"ק הגביה העבד את רבו קנה האדון את העבד אבל אם הגביה האדון את העבד לא קנאו ור"ש אומר קנה מדין הגביה שעדיפה מחזקה. ופסק הרמב"ם כר"ש (ועי' בה"ג וביהגר"א).

¹¹⁴ והקשה הלחם משנה על פירוש הרב המגיד בשם הר"י מגאש שהמציע מצעות קנה מדין ציור וכיור איזה ראיה מביא מחזקה בעבד, דהתם שהוא הנאה מגופו של העבד קנאו משא"כ קישוט נכסי הגר איזה הנאה יש לו מגוף הקרקע. ותירץ די"ל לפי זה שכונת הברייתא שה"ה אם רבו הרחיצו וסכו וכו' לעבד שקנה (דרך בהגבהה פליגי תנאי) משום יפוי העבד.

Rav E. Abib

Retrouvez l'ensemble des Daf Panorama sur www.dafhayomi.fr rubrique Résumés

www.dafhayomi.fr - +33 6 14 55 78 08 - Sponsorisez le Daf Panorama - Info@dafhayomi.fr

Refouah Chelema Sarah Bat Kamar

www.ohavei-torateha.com